

BOLJŠI JUTRI

Ryozo Tsukada? Diskreten vitez, predstavnik idealnega samuraja, ki je obenem eden najstarejših japonskih ekspertov na francoskih tleh. Preberite.

Zapisal: E. Charlot (Karaté magazine) | Fotografije: D. Boulanger | Prevod, lektoriranje in ureditev: Inštitut 108 (N. Marušič, N. Šimnovec, K. Hribar)

OSMI DAN?

Odslej sem osmi dan. Nikoli ne bi verjel, da je kaj takega mogoče. Sicer pa, še vedno se počutim slabo. To je ogromna odgovornost. Ko govorimo o osmem danu, ljudje pomislijo „Uau“. In tudi jaz sam pomislim „Uau!“ Počutim se kot 4. ali 5. dan ... Sicer pa s tehničnega vidika ne vidim resnične razlike. Višje stopnje so način življenja. Ljudem moraš biti dober zgled. To ni lahko. Vsak večer sedim na postelji in premišlujem o svojem dnevu. „Ali nisi morda danes napravil traparije?“ Ali nisem bi preveč neposreden, raztresen ali nepazljiv; ali nisem izgledal nekoliko nervozen? Nočem, da ne bi do najvišje stopnje upravičil zaupanja vase. Delam, kakor zmorem, ker v bistvu ne vem prav dobro, kaj osmi dan sploh je.

NAČELNIK OSAŠKE POLICIJE

Status načelnika osaške policije tik pred vojno na Japonskem govori o tem, kakšne vrste človek je bil moj oče. Spominjam se ga predvsem po tem, kako so nanj gledali drugi ljudje. Z globokim spoštovanjem. Bil je pomembna osebnost. Napravil je tudi kariero vojnega veterana, vojskoval se je v mornarici. Kot oče je bil jeklen in zelo strog. Toda predal mi je željo, da bi dokazal svojo lastno vrednost. Sledil sem družinski usmeritvi v judo. Prišel sem na spodoben nivo, toda bil sem majhne rasti in fizično nisem dosegal ravni svojih ambicij. V tistih časih še ni bilo kategorij po telesni teži. To me je ustavilo in razočaran sem bil, ker nisem dosegel najvišje stopnje. Hotel sem biti ponosen nase, kakor tudi, da bi bil name ponosen moj oče. Prenehal sem z judom. O tem z očetom nisem nikoli govoril, niti takrat niti nikoli kasneje.

„ZAKAJ SI NISI DAL NAREDITI DVEH?“

Po judu sem poskusil s kendom, ki ga je treniral moj brat. Všeč mi je bil kot večšina, pri kateri sem se naučil osnov premikanja, hitrosti, pojma razdalje, kar me je pripravilo na karate. Toda moj brat je že postal pomočnik mojstra in nisem ga mogel preseči. Bilo nas je pet bratov in pet sester; bil sem najmlajši v družini. Doma je bilo v tistih časih tako, da so bile moje sestre z materjo v kuhinji, moj oče pa se je pogovarjal z mojimi starejšimi brati. Zato sem počel „oslarije“, da bi me opazili. Seveda nikoli zunaj hiše, moja vzgoja je bila prestroga za kaj takega, ampak doma, v družini. Spominjam se na primer, da sem nekoč sam obiskal očetovega krojača, pri katerem si je oče dal ukrojiti obleko po meri, in mu rekel, da je ta obleka zame. Oče me je izdatno nahrulil, na koncu pa mi je rekel le to: „In zakaj mu nisi rekel, naj ti naredi dve?“

ZLOBNI VADIJO KARATE

S tem stanjem duha sem se usmeril proti karateju. V tistem času je bil judo plemenita disciplina, kendo je bil plemenita disciplina. Prav tako aikido, ker je bil Ueshiba Japonec in je prihajal iz šole Daito Ryu Jujutsu, ki je bila cenjena. Karate pa ne. V kinematografih so se v tistih časih zlobni fantje vedno pretepali na karate! Tako sem se znašel v shotokan klubu, nedaleč od doma, ki ga je vodil gospod Yamada. Tam sem se dobro počutil. Imel sem 14 ali 15 let, in to mi je prineslo veliko olajšanje. Moj oče je bil najbrž zadovoljen, da sem našel nekaj, kar mi ustreza. Zanj bi bila edina nesprejemljiva stvar le ta, če se zadeve ne bi bil lotil resno. Ne narediti ničesar - to je bilo nemogoče. Mnogo pozneje sem izvedel, da je dobro poznal gospoda Yamada in da je tako z enim očesom vedno pazil name. Ne potiskati svojega sina v določeni smeri, temveč ga

spodbujati, da najde svojo pot, lasten zgled z občutkom za vrednote dela in udejstvovanja, je očetu kar dobro uspelo. Samo na področju borilnih veščin je težko biti sin svojega očeta in oče svojega sina.

TANIJEV SHITO-RYU

Približno trikrat na teden sem treniral, odkrival sem povezave s kendom, lahko sem uporabljal elemente juda. Karate, kot smo ga vadili, mi je dovoljeval združevati veščine, ki sem jih osvojil na svoji dotedanji poti, in to mi je bilo v veliko zadovoljstvo. Ko sem dopolnil 18 let, sem šel na Univerzo v Osaki, da bi diplomiral iz ekonomije, kar mi je uspelo, ne da bi se z ekonomijo kaj veliko ukvarjal (toda ne govorite tega naokoli!). Prišel sem vaditi shito-ryu shukokai karate z mojstrom Tanijem, enim prvih učencev mojstra Mabunija, ki je ustanovil shito-ryu. Treniral sem vsak dan. Bil sem kar dober, čeprav mi ni nikoli uspelo doseči visokega naslova ... Celo za karate sem bil nekoliko premajhen. Načrt treninga je bil zelo drugačen od tega, kar sem poznal do sedaj. Začetek je bil športen, nismo se grabili, nismo načrtovali gibov; zame je bilo vse to zelo frustrirajoče. V tem času je bilo zame najpomembnejše srečanje z mojstrom Nanbujem. To je bil star učenec, ki nas je obiskoval vsako poletje. Že tedaj je bil obiskal Francijo. Še nikoli nisem videl koga, ki bi bil tako močan. Poln življenja, moči ... Bil sem impresioniran in sem še vedno. On mi je predlagal, da pridem pomagat v Francijo. Bilo je leta 1972, star sem bil 23 let.

JAPONSKA LJUBEZNIVOST

Francija je bila šok. Skoraj takoj sem jo vzljubil, ker sem si želel potovati in srečevati ljudi, vendar je bilo vse drugače od Japonske. Jezik je bil težak ... In še vedno se mi zdi tak. Tudi s hrano je bilo na začetku težko, a sem jo hitro pričel ceniti. Težko je bilo, ker sem bil brez denarja, vendar sem bil k sreči mlad ... Toda največja razlika je bila v miselnosti. Japonska je otok, medsebojno si pomagamo, veliko je vljudnosti, celo ljubeznivosti, kot bi bili vsi iz ene družine. Evropa je velika, to je kontinent. Ta svoboda govora in vedenja naredi na Japonca velik vtis. Toda priznati moram, da imam vedno občutek, da vsej tej svobodi nekaj manjka, in morda prav to najdemo na Japonskem, to povezanost med ljudmi. Moram reči, da me evropski individualizem ni nikoli osvojil. Najboljša stvar v Franciji? Podnebje! Toda če sanjam o Japonski v Franciji, pravzaprav sanjam o Franciji na Japonskem. Nikoli nismo zadovoljni.

RAZVOJ?

Ali sem se razvil ali ne? Po desetih letih dela sem zapustil Yoshinaa Nanbuja, ker si najina koncepta karateja nista več ustrezala. Stvari so se odvile naravno in zapustil sem njegov klub na XVII. ulici v Parizu, da bi nadaljeval sam. Precej kmalu sem dobil občutek, da ne napredujem več. Videl sem vedno manj sprememb pri svojih najboljših učencih in nisem vedel, kako bi jih pospremil višje. Delal sem, toda nisem napredoval. Nekaj je manjkalo. Moral sem iskati. Začel sem potovati na Japonsko in končno sem našel gospoda Kusana v Shigi, poleg Kyota. Videl sem njegov način dela in čutil sem, da bom z njegovo pomočjo napredoval. Pokazal mi je tehnike, ki jih nisem poznal, majhne podrobnosti, ki se jih nisem zavedal. To, kar mi je torej manjkalo - bil sem 5. dan -, je bila mešanica hitrosti in natančnosti na najvišji ravni. Popolna uporaba telesa po anatomskih principih, da bi bilo vse bolj enostavno, bolj pravilno, da bi bolje izkoriščal teža telesa, kar je posebej uporabno pri kratkih razdaljah.

SHITO-RYU RITMI

Kenwa Mabuni je delal z dvema najvplivnejšima možema sloga shuri-te, iz katerega je izšel shotokan, in sloga naha-te, iz katerega je izšel goju-ryu, Ankom Itosujem in Kanryom Higashionno. V slogu naha so iskali bolj moč, v shuri pa gibčnost. Bistvo shito-ryu zaznamujeta dve različni tehniki in šestdeset kat, ki jih je potrebno osvojiti! Eden največjih torišč tega sloga je raznolikost ritmov. Vsi so prisotni v tem trenutku - kot glasba. Karate ni monoton. Med tekmovanjem je nujno, da dajemo prednost hitrosti, celo pri katah. Hitrost je sicer dobra stvar, toda pri polovici karate tehnik za tako bliskovitost ni potrebe. Kata je zamišljena tako, da prežame telo z gibi in koordinacijo le-teh, ki so specifični za posamezne tehnike. Hitrost je dobra, pri preveliki hitrosti pa se gib izgubi. Celotno v odnosu do učinkovitosti obstajajo tehnike, ki jih ne delamo hitreje, kot jih narekuje glasba. Potem pa je tu še telo. Izogibati se moramo poškodbam kolena, komolcev. Temeljni ritem krateja je potrebno vaditi, kolikor je možno dolgo časa.

ŽIVETI KARATE, PUSTITI KARATE ŽIVETI

Karate je moje življenje. Stvari so enostavne. Od svoje zgodnje mladosti sem se ukvarjal le s tem in ne morem si predstavljati sebe brez karateja. S karatejem živim srečno in upam, da bom z njim živel tudi dolgo. Tudi zaradi tega moram paziti na svoje telo. Če se ne bom mogel več gibati in vaditi karateja, bo moje življenje končano. Pri svojih 63-ih, skoraj 64-ih letih si rečem, da je pred mano še 20 let kontinuirane prakse. Razmišljati o formi pomeni razmišljati o uporabi telesa: tega telesa, ki ga imamo. Potrebno je sprejeti svoje telo v danem trenutku, toda to ne pomeni, da popustimo, delamo z manjšo močjo - nasprotno. Ko sprejmemo svoje telo, lahko izboljšamo svoj karate. Kako doseči hitrost in natančnost, ko so gibi manj živi, kot so bili pred 20 leti? To vzpodbudi boljše razumevanje principov, boljše opazovanje partnerja pri vadbi. Ko opazimo pri njem določene znake, kot na primer lahno nagubanje ustnic pri napadu, tedaj lahko predvidevamo. Predvidevanje je resnična hitrost. Upam, da bom učil do 80. leta! Pomembno vprašanje ni, ali živim s karatejem, temveč ali karate živi skozi mene. Ne vem. Sem le majhen učitelj.

KARATE - ČEMU SLUŽI?

Karate je predvsem odnos. Ta, ki ga tkemo s partnerjem v borilni veščini, je močnejši kot „normalen“ odnos. Skupaj delava fizično, povezana sva duševno. Partnerja nasproti sebe lahko premagam, a ne vedno. To je neprestano učenje. Vaditi nek gib s partnerjem je predvsem delo na sebi; delava ga skupaj, eden z drugim. Jaz rastem ob njem in on raste ob meni. Tehnika ni bistvena. Bistven je trud, ki je mentalen, a tudi moralen, kar je najpomembnejše. In to je življenje vsakdana, družba, ki je prostor, kjer se uresničujemo kot karateisti, ne dojo. Delo na tehniki ima za končni cilj dvigniti duševni nivo in na koncu moramo doseči moralno dimenzijo. Nogomet ali košarko igramo, karate vadimo. Francoščina ima za to jasne izraze.

ZMAGOVALEC DNEVA ALI VEČNI ZMAGOVALEC

To je odličen način za mobiliziranje energij naše mladosti, da se osredotočimo na višje cilje in pri treningu ne popuščamo. To je hkrati pomembno in zadovoljujoče. Moj prijatelj Giovanni (Giovanni Tramontini, DTN član FFKarate in svetovni prvak ipponshobu leta 1990, NDRL, op.a.) mi pogosto pravi, da je bil svetovni prvak le en dan. Jaz si pravim, da bi moral tisti dan sam doživeti. Klobuk dol. Toliko let dela za en sam dan uspeha. Toda zanimivo bi se bilo vprašati, če bi tako strogo treniral tudi brez tega cilja pred seboj. Včasih tekmovalci tega ne zmorejo. Pravi vložek pri treningu je biti boljši jutri glede na danes. Potrebno je paziti na to, da tekmovanje ne zakrije osnovnega cilja vsakodnevnega izboljševanja/napredka.

“Karate je predvsem odnos. Ta, ki ga tkemo s partnerjem v borilni veščini, je močnejši kot „normalen“ odnos. Skupaj delava fizično, povezana sva duševno. Partnerja nasproti mene lahko premagam, a ne vedno. To je neprestano učenje. Vaditi nek gib s partnerjem, to je predvsem delo na sebi; delava ga skupaj, eden z drugim. Jaz rastem ob njem in on raste ob meni.”

PORTRET MOJEGA OČETA

Na steni imam lep portret svojega očeta, in ko ga pogledam, imam vsakič vtis, da me bo nadrl. Toda pomaga mi tudi, da se spomnim njegovega zgleда in sporočil, ki mi jih je predal: biti pozitiven, poskušati z delom vedno napredovati, biti zadovoljen s svojim življenjem. Ne vem, kam sem prišel s karatejem, toda nisem več otrok, kot sem bil, in drugih ne vidim več na enak način. Oni so tisti, ki vas učijo rasti.

VRNITI SE K IZVOROM

Na začetku je slog tvojega karateja zelo pomemben. Ko smo mladi, ne poznamo ničesar in imamo potrebo po toplem ognjišču. Pri karateju je tvoj slog tvoja hiša. Zame to danes nima več velikega smisla in oddalji sem se od čistega shito-ryu karateja. Vračam se k svojim začetkom, delam z drugih razdalj, ponovno odkrivam svoje izvore, zlasti judo. Rojen sem v telesu, kakršnega imam, in vedno znova iščem rešitve. Leteti visoko, čeprav si majhen, je kljub vsemu lepo zadovoljstvo. Pri kontaktu telo ob telo pa je to morda tudi priložnost za udarec s komolcem. Vrnitev k duhu moje družine? Morda; o tem nisem razmišljal, je pa brez dvoma res. Prvi koraki, prvi vtisi so bistveni.

SHU-HA-RI

Nisem navdušenec nad naslovi. Idealno bi morali slediti notranjemu vzgibu, se vsakodnevno nenehoma truditi. Naslovi so koristni za spodbujanje k delu. Lahko pa so škodljivi, če se ženemo samo za njimi. Tedaj se oddaljimo od poti karateja. Kot je znano, na Japonskem to pot označujemo z izrazom shu-ha-ri. Shu je ideja „obdržati“. To je obdobje, v katerem moramo učitelju in slogu slediti nezmotljivo in zvesto. Ha pomeni „raztrgati“. To je trenutek, ko se vprašamo, kaj znamo. Ali je to dobro zame ali ne? Ri pomeni „ločiti“. Obveznost odhoda, samostojnosti in neodvisnosti. Čas, ko vzletimo z lastnimi krili. To moramo narediti. Kje sem jaz? Nekje na sredini? Bi rekel, da na začetku.

STARODAVNI SVET

Učinkovitost? Ne vem veliko o tem, kar v današnjem svetu označujemo kot učinkovitost. Biti dobro koordiniran in skladen s svojim dihanjem, to daje silo in lahko da polno moč. Toda učinkovitost, to je brez dvoma poznavanje sebe in drugih, tako v borbi kot v vsakodnevnem življenju. Potrebno je znati preučevati človeka. Rad imam francosko zgodovino, rad imam svojo kulturo. Toda niso knjige in pripovedke te, ki štejejo. Hočem razumeti človeka. Doma imam svoj japonski kotiček, kjer se vedno znova srečam sam s seboj, pa tudi zato, da lahko delček svojega sveta ponudim ljudem, ki me pridejo obiskat. To je moje majhno japonsko domotožje. To je neke vrste ponos, morda kot da bi hotel ostati Japonec. Hočem reči, da sem prav tu, na tem področju, vedno zvest sistemu vrednot. Rad bi živel na Japonskem v XVII. stoletju, v svetu bojevitosti in svobode, kjer je bilo vse mogoče. Nisem navdušen nad današnjim svetom in nad tem, kar nas še čaka v prihodnosti. Globoko v sebi sem človek starodavnega sveta.